

Danmarks Apotekerforening

Kanonbådsvej 10 · Postboks 2181 · 1017 København K
Telefon 33 76 76 00 · Fax 33 76 76 99
apotekerforeningen@apotekerforeningen.dk · www.apotekerforeningen.dk

apotek

14. november 2014

Frihandelsvarer skal nedbringe medicinpris – ikke øge omsætning i detailhandlen

Flere ordførere talte ved førstebehandlingen af L 35 om en begrænsning af de frihandelsvarer, som naturligt og hensigtsmæssigt kan sælges på apotekerne. Det er en politisk vurdering, hvilke varer apotekerne skal kunne sælge. Men det har også hidtil været en politisk beslutning, at indtægterne fra disse varer skal være med til at sænke avancen på de apoteksforbeholdte lægemidler. Frihandelsvarerne er dermed i meget betydelig grad med til at holde udgifterne til medicin nede.

Økonomisk konsekvens

Apotekerne sælger i dag medicin for ca. 10 mia. kr. og andre varer for knap 1,4 mia. kr. årligt. Andre varer er primært naturlægemidler, kosttilskud, vitaminer og mineraler, hud- og kropspjemidler og medicinsk udstyr, hjælpestoffer og hjælpemidler, som alle naturligt og hensigtsmæssigt hører til i apotekernes sortiment.

Hvis man forringer apotekernes mulighed for at sælge frihandelsvarer, for at disse varer i stedet skulle sælges af detailhandelsbutikkerne, vil medicinpriserne alt andet lige stige. Hvis apotekerne slet ikke solgte frihandelsvarer, ville den aftalte bruttoavance alene skulle dækkes af medicinsalget. Dermed ville lægemidlerne blive mindst 10 kroner dyrere per pakning. Dermed ville udgifterne for de syge stige, mens detailhandlen ville øge omsætningen.

Sammenhæng mellem behandling og frihandelsvarer

Udgangspunktet for apotekets salg af frihandelsvarer er at skabe en sammenhængende optimal behandling.

Det vil ikke være hensigtsmæssigt for fx psoriasispatienten, hvis apoteket ikke kan tilbyde en plejende creme som supplement til det receptpligtige lægemiddel, eller hvis eksempelvis patienten ikke kan få en nærende håndcreme og en særlig mild uparfumeret sæbe. Det er produkter, som kan hjælpe til mindre brug af fx kortisoncremer. Apoteket har også mange patienter, der får lægemidler, der øger hudens lysfølsomhed. Skulle de ikke have mulighed for også at købe en solcreme på apoteket til brug for de steder på kroppen, som ikke kan dækkes af tøj?

Et andet eksempel er patienter, som har et synligt ar og gerne vil have en creme, der kan dække arret. Dækcremer hører også under det brede begreb "kosmetik". Så det er igen et eksempel på en patientgruppe, apoteket ikke kan hjælpe, hvis apoteket slet ikke må sælge "kosmetik".

Det giver heller ikke mening, hvis apoteket ikke kan sælge en hårbalsam sammen med tættekammen til behandling af lus, da det nu en gang er nemmere at kæmme barnets hår, hvis man bruger balsam. Der er også apoteker, som sælger tandpasta, fordi tandlægen henviser til apoteket og ved, at apoteket har de mere specielle tandpaster og ikke kun de storsælgende mærker, der er kendt fra reklamerne.

Køkkenudstyr er nævnt som en produktgruppe, apotekerne ifølge lovforslagets bemærkninger som udgangspunkt ikke skal sælge. Umiddelbart lyder det fornuftigt, men der bør dog være undtagelser, der mere har karakter af hjælpemidler, som fx handicapvenlige dåseåbnere, bestik, tudkopper mm.

Apoteket skal heller ikke udvikle sig til en skobutik i konkurrence med eksisterende skobutikker. Men der findes også specielle sko, som sælges på apoteket, fordi de er særlig egnede til patienter med fodproblemer, fx diabetikere med nedsat følsomhed. Det er sko, som ikke sælges i almindelige skobutikker, og hvor apoteket kan supplere bandagister.

Apoteket skal selvfølgelig heller ikke være en slikbutik. Men også her kan det være relevant, at apoteket sælger udvalgte typer, fx sukkerfri bolsjer eller pastiller, som kan anvendes af diabetikere eller patienter, som får lægemidler, hvor bivirkningen er tørhed i munden.

Alt i alt er det derfor svært at identificere hele varegrupper, som ikke bør forhandles på apoteket uden undtagelse.

Negativliste

Omvendt betyder det ikke, at apotekerne skal kunne sælge alle typer varer. Lovforslagets bemærkninger om en negativliste for apotekets varesortiment tager sit udgangspunkt i konkrete sager, hvor nogle apoteker har overfortolket betydningen af, hvilke varer der naturligt og hensigtsmæssigt knytter sig til apoteksdrift.

Det er derfor fuldt forståeligt, at der i lovforslagets bemærkninger lægges op til, at varer som "tøj, sko, tasker, legetøj samt køkkenudstyr- og maskiner" som udgangspunkt skal på negativlisten over varer, der som udgangspunkt ikke bør føres på et apotek. Men at varer som "medicinsk udstyr, kosttilskud, hygiejneartikler og plejeprodukter (fx til hud, hår, tænder eller til pleje af børn)" som udgangspunkt skal på positivlisten.

Der skal selvfølgelig være fornuftige grænser for, hvad apotekerne skal sælge. Det primære fokus skal være på medicin, sundhedsfaglig rådgivning og varer til omsorg for medicinbrugere, og som naturligt efterspørges på et apotek. Men langt størstedelen af det, apotekerne sælger i dag, hører også til de nævnte kategorier, der skal på positivlisten. Der er dog også nogle "vildskud", der skal begrænses, jf. negativlisten.

Er der noget, der "naturligt og hensigtsmæssigt kan sælges på et apotek", så er det netop plejeprodukterne, så som hudcremer, solcremer, særlige allergivenlige kosmetikserier jf. ovenstående eksempler. Derfor ville det være en klar overreaktion at fjerne alle varer, der henhører under kosmetikforordningen, fra apotekernes hylder, på grund af nogle få vildskud.

Konkurrenceforvridning?

Det har været fremført, at der har været en meget stor stigning i apotekernes frihandelsvaresalg fra 9,4 pct. til 11,8 pct. af den samlede omsætning, og at denne stigning er sket i en urimelig konkurrence med detailhandelen. Det er imidlertid ikke en retvisende fremstilling.

For det første har der kun været en real vækst på ca. 0,9 procent årligt i apotekernes faktiske salg af frihandelsvarer siden 2006. For det andet skyldes stigningen i andelen i betydelig grad, at lægemiddelpriserne og dermed den samlede lægemiddelomsætning er faldet ganske betydeligt i denne periode. Apotekernes gennemsnitlige priser pr. døgn dosis af apoteksforbeholdte lægemidler er således faldet med 34 pct. siden 2006. Dermed kommer frihandelsvaresalget automatisk til at udgøre en stigende andel af omsætningen, når den øvrige omsætning falder.

Til sammenligning er detailhandelens salg af de liberaliserede håndkøbslægemidler ifølge Statens Seruminstitut steget med 47 procent siden 2006.

Udover at apotekernes salg af frihandelsvarer – i modsætning til detailhandelen – medgår til at nedsætte avancen og dermed forbrugerprisen på medicin, så betaler den enkelte

apoteker – i modsætning til detailhandlen - også en afgift af sit frihandelsvaresalg. Der- ved har den enkelte apoteker mindre ud af at sælge frihandelsvarerne, og han har dermed ikke nogen konkurrencefordel i forhold til detailhandlen. Afgiften går til at omfordele til fordel for især mindre landapoteker, der ikke har så stor mulighed for at få del i frihan- delsvareavancen, som følge af en begrænset efterspørgsel.

Mulig løsning

Apotekernes adgang til at sælge frihandelsvarer bør alene begrænses ved den foreslåede **negativliste, som er beskrevet i lovforslagets bemærkninger**, hvor varer som "tøj, sko, tasker, legetøj samt køkkenudstyr- og maskiner" som udgangspunkt ikke bør føres på et apotek. Yderligere begrænsning ville både forringe tilgængeligheden til visse varer for medicinbrugere og bidrage til at forhøje medicinpriserne.